

2011. április 3. vasárnap
Pál első levele a korinthusiakhoz 6,9–20
Dr. Cserhádi Sándor

A keresztyén szabadság nem szabadosság

^{6,9}Vagy nem tudjátok, hogy igazságtalanok nem örökölhettek Isten országát? Ne tévelyegjétek: sem paráználkodjatok, sem bálványimádjatok, sem házasságtörjétek, sem bujálkodjatok, sem fajtalanok, ^{6,10}sem tolvajok, sem nyerészkedjétek, sem részegesek, sem rágalmozók, sem harácsolók nem fogják örökölni Isten országát. ^{6,11}Pedig ilyenek voltak közületek némelyek: de megmosattatok, megszentelődtetek, és meg is igazultatok az Úr Jézus Krisztus nevében és a mi Istenünk Lelke által. ^{6,12}Minden szabad nekem, de nem minden használ. Minden szabad nekem, de ne váljak semminek a rabjává. ^{6,13}Az eledel a gyomorért van, a gyomor meg az eledelért, de Isten ezt is, amazt is meg fogja semmisíteni. A test azonban nem a paráznaságért van, hanem az Úrért, az Úr pedig a testért. ^{6,14}Isten ugyanis feltámasztotta az Urat, és hatalmával minket is fel fog támasztani. ^{6,15}Vagy nem tudjátok, hogy a ti testetek a Krisztus tagjai? Most tehát azok, akik a Krisztus tagjai, parázna nő tagjaivá legyenek? Szó sem lehet róla! ^{6,16}Vagy nem tudjátok, hogy aki parázna nővel egyesül, egy testté lesz vele? Mert - amint az Írás mondja - "lesznek ketten egy testté." ^{6,17}Aki pedig az Úrral egyesül, egy Lélek övele. ^{6,18}Kerüljétek a paráznaságot! Minden más bűn, amit elkövet az ember, kívül van a testén, de aki paráználkodik, a saját teste ellen vétkezik. ^{6,19}Vagy nem tudjátok, hogy testetek, amit Istentől kaptatok, a bennetek levő Szentlélek temploma, és ezért nem a magatokéi vagytok? ^{6,20}Mert áron vétettetek meg: dicsőítétek tehát Istent testetekben.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Soron levő textusunk kétségtelenül két egymástól jól elkülöníthető szakaszra osztható. A 9–11-ig terjedő részben újra szóba kerülnek azok a bűnök (lásd 5,9–10), amelyeknek közös jellemzőjük a *gátlástalanság*. A következő szakasz 12–20-ig ismét a *paráznaságra* összpontosít. Lehet, hogy egyszerűen retorikai meg gondolásból úgynevezett khiasztikus, vagyis „ölelkező” szerkesztést követ az apostol. Mivel

azonban a levélnek ebben a részében (5–7. fejezetekben) férfi és nő kapcsolatát érintő kérdésekkel foglalkozik, érthető, ha az ösztüzet a nemi életben jelentkező gátlástalanságra irányítja.

Azt a tényt, hogy a levélnek ilyen kiemelten kell foglalkoznia a férfi és nő kapcsolatában jelentkező gátlástalansággal, előszeretettel indokolják a magyarázók azzal, hogy Korinthus városa hírhedt volt az ókorban a különféle nemi eltévelyedésekről. „Κοινοῦσι” (korinthusi módra viselkedni) egyet jelentett: részt venni különféle nemi eltévelyedésekben¹. A fellegvárban ezer kultuszi prostituált szolgálta ki az Afrodité templom látogatóit. Az a körülmény azonban, hogy magában a gyülekezetben is előfordul a paráznaság bűne, nem annyira a városi közélet erkölcsi színvonalának tudható be, hanem annak a hamis teológiából származó elbizakodottságnak, hogy nekik már a hitnek azon a fokán, amelyre eljutottak, már semmi sem árthat (lásd 1Kor 4,8!).

9–11. versig terjedő szakasz

Mielőtt továbblépünk, a szöveg jobb megértéséhez szükséges néhány megjegyzést tennünk:

9. vers

Az idézett fordítás szerint Pál „igaztalanoknak” címzi a feddést. Az eredeti „ἄδικοι” kifejezés pedig tágabb jelentésű ennél a megoldásnál, mert a szó nemcsak valamiféle méltánytalan bánásmódra utal, hanem mindenre, ami az Istentől adott jó rendet megsérti, amiről a következők szemléletes képet adnak.

9–10. vers

A „paráznaság” és „házasságtörés” bár rokon jelentésű fogalmak, mégis meg kell különböztetnünk őket, mint ahogy a görög nyelv is különbséget tesz közöttük. „πορνεία” mindaz, ami az illetlen és felelőtlen

¹ Lásd *Biblisches-historisches Handwörterbuch*, Göttingen, Vandenhoeck & Ruprecht, 1964, II. 987.

nemi viselkedés körébe tartozik. Viszont a „μοιχεία” mindent a „házasságtörés” fogalma alá rendel, ami férj és feleség kapcsolatának ártalmára van, még ha annak nincs is sok köze a parázna viselkedéshez. Például a válás aktusa, amelynek létrejötte nem minden esetben magyarázható valamilyen paráznasággal. Ugyancsak fejtörést okoz a „μαλακός” és az „ἀρσενοκοίτης” jelentésének megkülönböztetése. Az előbbi ültethető át inkább a „fajtalan” jelzővel, vagyis az Értelmező Szótár szerint „bujasággal” vagy „természetellenes nemi érintkezéssel”², míg a másik „férfiágyással”, vagy éppen „azonos neműekkel együtt élővel”. A „λοιδόρος” sem annyira „rágalmazónak” mint inkább gyalázkodónak felel meg. Ha ezeket a fordítási javaslatokat keresztülvisszük, mai bűnöket ismerhetünk fel a közel kétezer éves felsorolásban.

11. vers

Az ezen a helyen elforduló állítmányok mind aorisztoszbán állnak, és ennél fogva egy meghatározott időpontra emlékeztetnek, mégpedig „a megmosattatok” állításból kiindulva a *kereszttség* alkalmára.

12–19. vers

Pál itt visszatér a paráznaság kérdéskörére, és rávilágít arra, hogy miért kell „szinte fejvesztetten menekülni” (18.v!) a parázna kapcsolatoktól egy olyan korban, amikor az a mindennapi élet velejárója. Már régtől fogva megszokott dolog a szüzesség magasztalásával felülemelkedni a paráznaság mocsarán. Az apostol nem ezt az utat választja. Nem csak azért mert zsidó neveltetése nem erre indítja. Az evangéliumon alapuló emberszemléletéből következik a *testi mivoltunk értékelése*. Pál két görög szót is használ a test fogalmának megjelölésére. A „σάρξ” általában a test anyagára, a húsról emlékeztet, egyúttal azonban az ember bűnös, önző, Istennel szembe forduló természetére és halandóságára (1Kor 15,50!) utal.

A „σῶμα” viszont az a „test”, amelyben „testet ölt” valamely élőlény, és lehetővé válik térben és időben való létezése. A görög idealista filozófia a testi mivoltot alacsonyabb rendűnek tekintette, sőt az ember igazi lényének börtönét látta benne („σῶμα-σῆμα”).

Ez a tipikusan görög gondolkodás jelenthetett keresztyén embereknek Korinthusban is ösztönzést a léha felfogásra a nemi élet területén. Valószínűleg azzal érveltek, hogy a nemi élet nem érinti az ember lelkét, éppúgy, mint a falat kenyér sem, amely átmegy a testen nyomot sem hagyva (lásd 13.v!). Pál ezzel szemben minden szavával azt hangsúlyozza, hogy ami a testet érinti, *az egész emberre kihat*.

² Magyar Értelmező Kéziszótár, Budapest, Akadémiai Kiadó, 1972, 352.

Prédikációvázlat

Igehirdetésre készülve: amint ezt már 5,7 nyomán is tettük, ismételten intsük magunkat a gyülekezettel együtt, hogy tartsuk életvitelünket az evangélium figyelmező ereje alatt!

1. Mielőtt az olvasói félreértenék, és azt hinnék, hogy a paráznaság tiltásával Pál új igát rak rájuk, egyértelműen hitet tesz a keresztyén ember szabadsága mellett, amely úgy hangzik, mintha a francia forradalom egyik jelmondata szólna meg. Nem is nagyon szoktak keresztyén emberek kiállni mellette. Pedig Pál a Krisztushoz tartozás létformájának alapvonását látja benne. „Krisztus szabadságra szabadított meg minket, álljatok meg tehát szilárdan, és ne engedjétek magatokat újra a szolgaság igájába fogni” – írja a galatáknak írt levelében. Éppen ezért most is fontos számára, hogy amit a paráznaság dolgában mondani fog, azt ne kényszernek fogják fel, hanem az igazi szabadság feltételének, amelyben a csábítás és szenvedély nem tud felülkerekedni a Krisztustól kapott szabadságon.

2. Újból fel kell figyelniük az üdvösségüket féltő apostoli szóra. Felsorolja a már említett és horribile dictu a keresztyén gyülekezetben is fellelhető égbekiáltó, és az Úr Jézus Krisztusra a „kívülállók” előtt is szégyent hozó bűnöket azzal a figyelmeztetéssel, hogy akik ilyeneket cselekszenek „nem örökölhettek Isten országát” (9.v.).

Az „Isten országa” fogalom, amely a zsidó apokaliptikában és Jézus igehirdetésében is kulcsfogalom, ha nem is olyan gyakran, de Pálnál is megjelenik. Részben így utal Istennek a jelen világban végbevitt munkájára (Róm 14,17; 1Kor 4,20; Kol 4,11), de többnyire Isten eljövendő uralmát nevezi meg így. Textusunkban is Isten örökkévaló világát idézi meg vele, s a bűnnel kapcsolatban pontosan ez gondolkodtat meg minket.

3. Vajon, hogy egyeztethető össze a bűnösök, legalább is a cégéres bűnösök kizárása az örök élet örökségéből, azzal az ígérettel, hogy „kegyelemből van üdvösségetek hit által, és ez nem tőletek van” (Ef 2,8)? Pál az alapigében (9.v.) tévelygésnek nevezi azt az elbizakodottságot, amely becsempészhetőnek vél bármilyen szentségtelent Isten szent világába. De hát akkor mégsem érvényesül a kegyelem, és csak az arra érdemekek úszhatják meg a menny kapujánál az ellenőrzést? Ha így fognánk fel szavainak az értelmét, azt is tévelygésnek minősítené az apostol. Ezért emlékezteti a bűnnel kacérkodó olvasóit keresztségükre, amelyben tiszták, megszenteltek, megigazult emberekké lettek nem a maguk érdeméért, hanem Jézus Krisztusért (11.v.). Ezt a kegyelemből kapott tisztaságot kell – no, nem elérni – hanem megtartani mindvégig, ha nem megy, akkor megtérni bűneinkből, míg nem késő.

4. A környezetük parázna életmódját követő korinthusi keresztyének azzal áltathatták magukat, hogy a futó nemi kapcsolatok nem gyakorolnak maradandó hatást életükre. Amint az étel sem marad bennük, ha egyszer a szervezetükbe kerültek. Pál szerint viszont a paráznaságban egészen más természetű kapcsolat jön létre. Amikor két test érintkezik egymással, két embernek van dolga egymással, két életút keresztezi egymást, mert az ember elválaszthatatlan a testétől. Még kevésbé felszínes kapcsolat az, amely Krisztushoz köti a benne hívőt. Egész emberként, testestől-lelkestől igényli őt, mind életben, mind halálban. Vajon tudná képviselni az Urát parázna kapcsolatokban is? Nem inkább az történik, hogy akinek Krisztus eszközeinek kellene lennie, eszközzé válik egy parázna viszonyban? Az emberi test legnagyobb méltósága, hogy az Istentől kapott Lélek temploma lehet. Ha ebben a templomba más lelkelet is befészkelheti magát, nem lesz-e az ember templomgyalázóvá, saját teste rendeltetésének megrontójává.

Ahogy eddig is, Pál nem erkölcsprédikációval, hanem emlékeztetéssel akarja a bűn öntudatlanságából és tehetetlenségéből felébreszteni: Áron vétettetek meg! Isten Krisztusért könyörült rajtatok. Hadd szolgálja hát Isten dicsőségét a neki szolgáló, és a neki elkötelezett testünk is!